

รายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรดิตถ์
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

คำนิยาม ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือ ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest : COI) เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้น และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

สำนักงาน ก.พ. ได้ให้ความหมายเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ว่าหมายถึง สถานการณ์หรือ การกระทำของบุคคล ไม่ว่าจะป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท ผู้บริหาร มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้องจนส่งผลกระทบต่อความตั้งใจ หรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาหรือไม่เจตนา หรือบางเรื่องเป็นการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนไม่เห็นว่าเป็นสิ่งผิดปกติแต่อย่างใด พฤติกรรมเหล่านี้เป็นการกระทำที่ขัดต่อความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (ประโยชน์ส่วนรวม) แต่กลับตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง

ผลประโยชน์ทับซ้อนกับการทุจริตคอร์รัปชัน

การคอร์รัปชัน คือการทุจริตในระดับที่สูงสุด ส่วนความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม (ผลประโยชน์ทับซ้อน) ถือว่าเป็นความผิดระดับต้น บางกรณียังไม่ใช่การ “คอร์รัปชัน” แต่เป็นพฤติกรรมที่อาจเป็นต้นเหตุของการคอร์รัปชันได้

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน

เป็นการวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงที่จะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) เพื่อจัดลำดับความเสี่ยง และออกแบบแนวทางการจัดการความเสี่ยงต่อไป โดยมีวิธีการโดยสรุป ดังนี้

๑. กำหนดเหตุการณ์ประเด็นความเสี่ยงในรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมกับกระบวนการทำงานของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน ๓ เหตุการณ์ ดังนี้

- ๑.๑ การรับผลประโยชน์ต่างๆ เช่น รับของขวัญ สินน้ำใจ การพาไปเที่ยวการรับเลี้ยงหลังเสร็จงาน
- ๑.๒ การทำงานพิเศษ เช่น การรับงานนอกในเวลาราชการ การเป็นที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกจัดทำเอกสารโดยใช้ความรู้จากหน้าที่การงาน การที่เจ้าหน้าที่ในสำนักงานรับทำงานจากผู้ประกอบการ
- ๑.๓ การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง เช่น การสอบบรรจุ การจัดซื้อจัดจ้าง

๒. ประเมินความเสี่ยงในประเด็นต่าง ๆ ตามตารางคะแนน โดยกำหนดระดับที่เหมาะสมกับประเด็นความเสี่ยงนั้น ๆ ๕ ระดับ เพื่อให้ทราบถึงความรุนแรงและความสำคัญโดยพิจารณาจาก

- ๒.๑ โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด
- ๒.๒ ผลกระทบของความเสี่ยง หากเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดความเสียหายในระดับใด

เกณฑ์กำหนดระดับโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ
๔	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง
๒	น้อย	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยครั้ง
๑	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นยาก

เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	ผิดวินัย
๔	สูง	เสื่อมเสียภาพลักษณ์องค์กร
๓	ปานกลาง	สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ไม่เหมาะสม
๒	น้อย	สร้างความไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง
๑	น้อยมาก	สร้างความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานนาน ๆ ครั้ง

ระดับความเสี่ยง (Degree of risk) แสดงถึงความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ} \\ (\text{Likelihood} \times \text{Impact})$$

แสดงระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

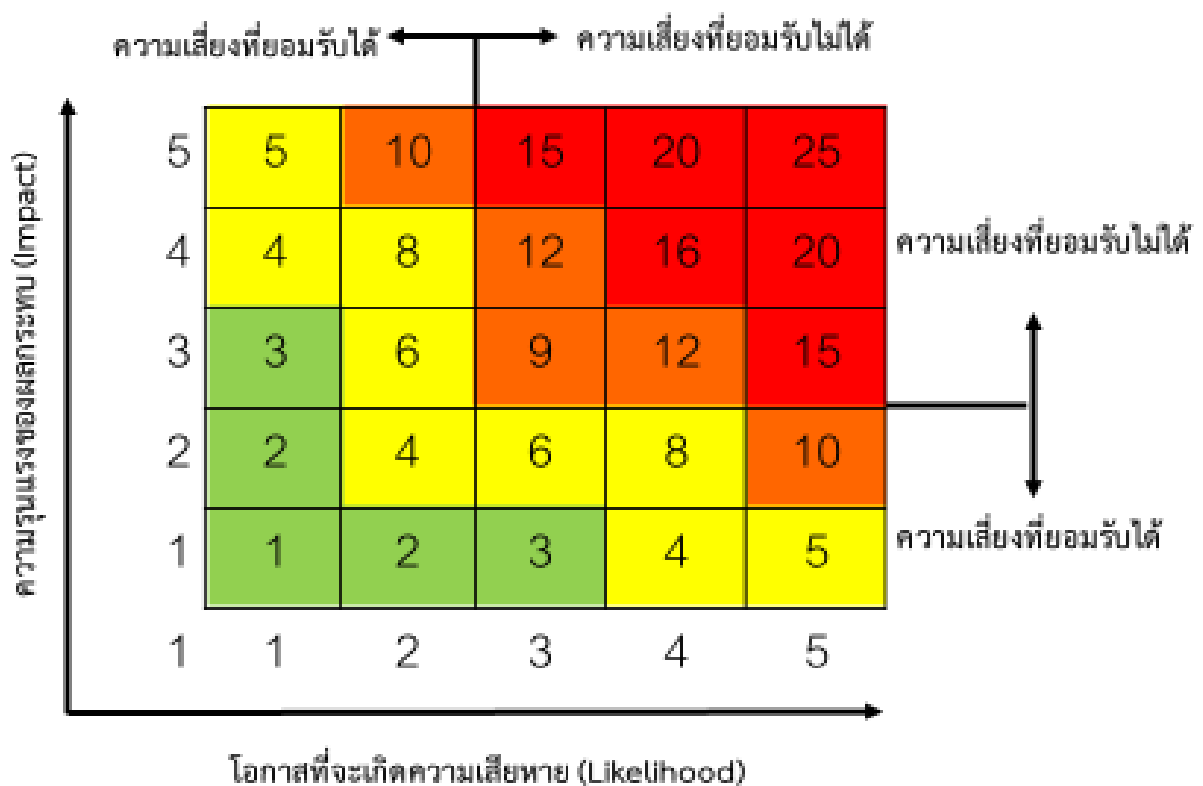
	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk :H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk :M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk :L)	๑ - ๓ คะแนน

การแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ในการแบ่ง

ระดับความเสี่ยง	คะแนนความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลด และประเมินซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสี่ยง	■ สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	■ สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มี มาตรการควบคุมความเสี่ยง	■ สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	■ สีเขียว

นำความเสี่ยงที่ได้จากการวิเคราะห์มาจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)

การจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรดิตถ์ จึงได้นำความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยการประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง ตามประเด็น ดังนี้

ตารางการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน

ลำดับที่	ประเด็นความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง	การประเมินความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน		
			โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง
๑	การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือ รับของขวัญ	เจ้าหน้าที่มีแรงจูงใจในลักษณะที่จะนำไปสู่พฤติกรรมขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติงาน และถือปฏิบัติกันเป็นเรื่องปกติทั่วไป	๓	๕	๑๕ (สูงมาก)
๒	การทำงานพิเศษ หรือ การรับงานนอกในเวลาราชการ การเป็นที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกจัดทำเอกสาร โดยใช้ความรู้จากหน้าที่การงาน การที่เจ้าหน้าที่ในสำนักงานรับทำงานจากผู้ประกอบการ	เจ้าหน้าที่ยึดถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก	๒	๔	๘ (ปานกลาง)
๓	การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง	เจ้าหน้าที่ยึดถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ขาดคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสเอื้อประโยชน์แก่เครือญาติและพวกพ้อง และถือเป็นการปฏิบัติโดยปกติทั่วไป	๒	๕	๑๐ (สูง)

การจัดลำดับความเสี่ยง

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้วิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน สามารถสรุปการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ลำดับความสำคัญของความเสี่ยง	ประเด็นความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน
ลำดับที่ ๑ (ระดับความเสี่ยงสูง = ๑๕)	การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือ รับของขวัญ
ลำดับที่ ๒ (ระดับความเสี่ยงสูง = ๑๐)	การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือข่ายหรือพวกพ้อง เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การอนุมัติอนุญาต
ลำดับที่ ๓ (ระดับความเสี่ยงปานกลาง = ๘)	การทำงานพิเศษ หรือ การรับงานนอกในเวลาราชการ การเป็นที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกจัดทำเอกสารโดยใช้ความรู้จากหน้าที่การงาน การที่เจ้าหน้าที่ในสำนักงานรับทำงานจากผู้ประกอบการ

สรุปผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนในสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรดิตถ์

เป็นการวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงที่จะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) เพื่อจัดลำดับความเสี่ยง และออกแบบแนวทางการจัดการความเสี่ยงต่อไป โดยมีวิธีการโดยสรุป ดังนี้

๑. กำหนดเหตุการณ์ประเด็นความเสี่ยงในรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมกับกระบวนการทำงานของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน ๓ เหตุการณ์ ดังนี้

- ๑.๑ การรับผลประโยชน์ต่างๆ เช่น รับของขวัญ สินน้ำใจ การพาไปเที่ยว การรับเลี้ยงหลังเสร็จงาน
- ๑.๒ การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือข่ายหรือพวกพ้อง เช่น การสอบบรรจุ การจัดซื้อจัดจ้าง การอนุมัติ อนุญาต
- ๑.๓ การทำงานพิเศษ เช่น การรับงานนอกในเวลาราชการ การเป็นที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกจัดทำเอกสารโดยใช้ความรู้จากหน้าที่การงาน การที่เจ้าหน้าที่ในสำนักงานรับทำงานจากผู้ประกอบการ

๒. การกำหนดมาตรการเพื่อป้องกัน หรือควบคุมความเสี่ยง หรือลดความเสี่ยง อันอาจเกิดจากการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวมในสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรดิตถ์

จากผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนในประเด็นการรับผลประโยชน์ต่างๆ เช่น

๑. รับของขวัญ สินน้ำใจ การพาไปเที่ยว การรับเลี้ยงหลังเสร็จงาน ที่มีความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง สำนักงานฯ จึงได้กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนให้อยู่ในระดับที่รับได้ เช่น ไม่รับผลประโยชน์ต่างๆ ของที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท หากเกิน ๓,๐๐๐ บาท ให้รายงานการรับของขวัญแก่ผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้ระวางการตีมูลค่าของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดต่ำกว่าความเป็นจริง ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

๒. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง จึงได้กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนให้อยู่ในระดับที่รับได้ เช่น การสอบบรรจุ และการจัดซื้อจัดจ้าง การอนุมัติ อนุญาต จะต้องไม่มีการเรียกรับหรือรับสินบนทุกรูปแบบ จะต้องโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต ตรวจสอบได้ และอยู่ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

๓. การทำงานพิเศษ หรือ การรับงานนอกในเวลาราชการ การเป็นที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกจัดทำเอกสารโดยใช้ความรู้จากหน้าที่การงาน การที่เจ้าหน้าที่ในสำนักงานรับทำงานจากผู้ประกอบการ จึงได้กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนให้อยู่ในระดับที่รับได้ เช่น ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่รับงานพิเศษในเวลาหรือนอกเวลาราชการจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย